

Embryologie a základy genetiky

Studijní obor Porodní asistentka
FVP, Ústav ošetrovatelství, SLU
Vyuč. RNDr. Michaela Klementová

michaela.klementova@centrum.cz

Sylabus

1. Cytologie

- Stavba a funkce buňky, tkáně
- Buněčné dělení, buněčný cyklus, zánik buněk
- Pohlavní buňky – gametogeneze, oplození

2. Embryologie

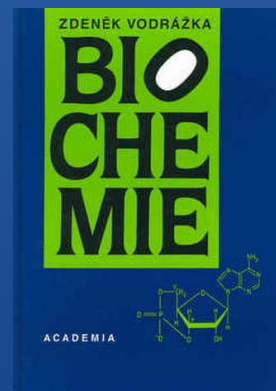
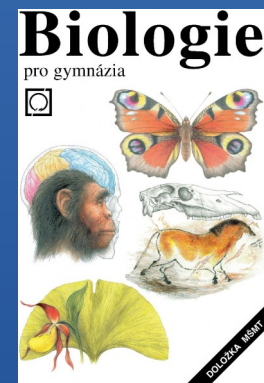
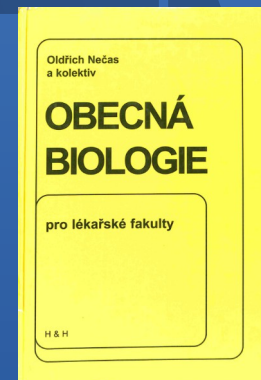
- Embryo – fetus (zygota až porod)
- Vývoj orgánových soustav

3. Genetika

- Molekulární podstata, cytogenetika, obecná genetika, lékařská genetika

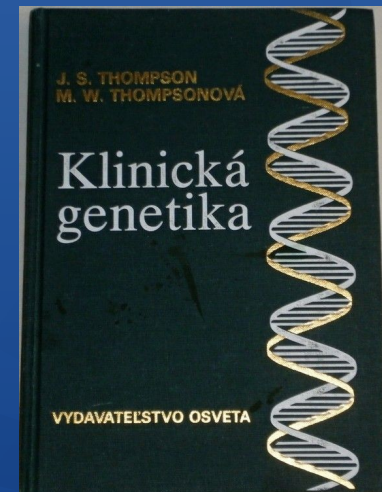
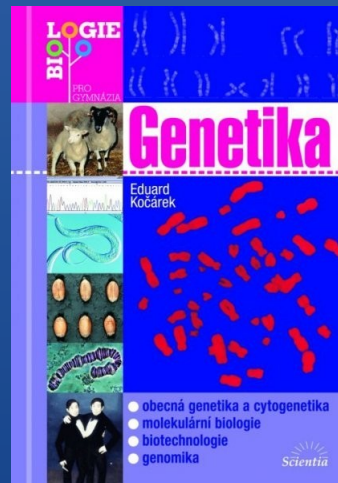
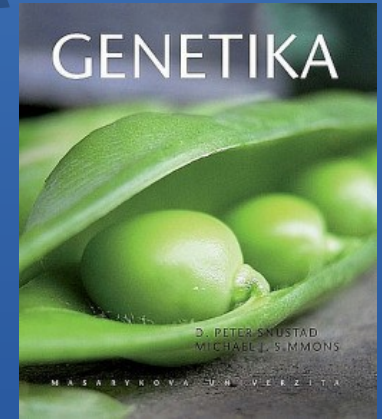
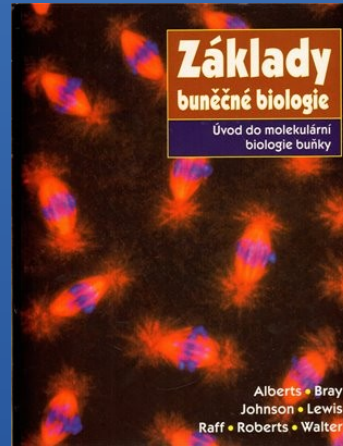
Literatura

- Obecná biologie pro lékařské fakulty
(Oldřich Nečas a spol.)
- Biologie v kostce I
- Obecná biologie
(Jan Jelínek, Vladimír Zicháček)
- Lékařská genetika
(Hatina, Sykes)
- Biochemie
(Zdeněk Vodrážka)

Literatura

- Základy buněčné biologie
(Albert Bruce a spol.)
- Kapitoly z obecné biologie
(Dostál P., Řeháček Z., Ducháč V. Praha, 1994)
- Genetika
(Snustad, Simmons, MU Brno, 2009)
- Genetika
(Kočárek, Scientia spol.s. r.o., Praha, 2004)
- Základy genetiky..
(Fischlová, Plzeň: ZČU v Plzni, 2011)
- Klinická genetika
(Thompson a Thompson, vydání. Triton, 2004)

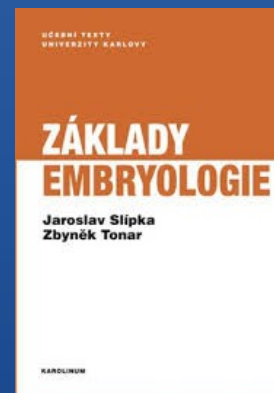
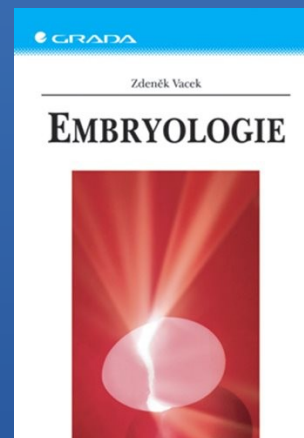

On line zdroje

- „Aktuální genetika“ <https://biol.lf1.cuni.cz/ucebnice/>
- Fotodokumentace prenatálního vývoje člověka a vybraných savců
http://histologie.lfp.cuni.cz//education/guides/embr_atlas.pdf
- Přehled embryologie v obrazech
<http://media1.vesele.info/files/media1:50f871b5d466d.pdf.upl/P%C5%99ehled+embriologie+v+obrazech.pdf>

Literatura

- Embryologie (Vacek Zdeněk)
- Základy embryologie (Slípka, Tonar)

Úvod

Cytologie – „nauka o buňce“

- (řecky kytos - buňka + lat. logos – věda) neboli buněčná biologie je věda zabývající se studiem buněk. To zahrnuje anatomii buněk a (organel a dalších struktur), jejich fyziologii, vlastnosti a chování ve vztahu k životním funkcím organismu, jemuž náleží, a především pak buněčný cyklus, dělení a smrt buňky.
- Cytologie je jen jedním z biologických podoborů a je součástí řady dalších biologických oborů

Úvod

Embryologie – „nauka o zárodku“

- (z řečtiny znamená „nauka o zárodku“, embryo = zárodek) je vědní disciplína, která se zabývá studiem individuálního vývoje jedince v prenatálním období. Toto období trvá od oplození vajíčka (oplozené vajíčko = zygota) po porod.
- podle zkoumaných objektů se dělí na embryologii rostlin, živočichů a člověka.
- Morfologická embryologie zkoumá tvarové změny,
- Fyziologická embryologie zkoumá vývoj funkce orgánů,
- Experimentální embryologie zkoumá příčiny změn experimentálními metodami,
- Srovnávací embryologie porovnává vývoj různých druhů organismů.
- Jedním ze zakladatelů embryologie je K. E. von Baer.

Úvod

Genetika

- (z řec. gennaó γενναώ = plodím, rodím) je biologická věda, zabývající se dědičností a proměnlivostí organismů a jejími příčinami.
- Název souvisí též se slovem gen, které označuje jednotku dědičné informace. Název genetika byl navržen Williamem Batesonem v roce 1906, který ji definoval jako „studium křížení a šlechtění rostlin“.
- Teprve později se vyvinula představa o genetice jako o vědě zabývající se dědičností všech organismů.
- Patří mezi biologické vědy
- Základy genetiky položil brněnský přírodovědec Gregor Johann Mendel svými pokusy s křížením hrachu.
- Do genetiky je schovaná celá řada oborů a celá řada na ni navazuje nebo se kryje

Oblast genetiky....

Molekulární biologie- zabývá se studiem buněčných a biologických procesů na jejich molekulární úrovni

- Molekulární biologie se proto věnuje popisu biologických makromolekul a jejich vzájemným funkčním vztahům
- DNA, RNA, bílkoviny
- integruje ve svém přístupu hlediska biologická, chemická, fyzikální i genetická

Molekulární genetika - usiluje o popsání genetických jevů na molekulární úrovni

Cytogenetika - nauka, která zkoumá DNA na chromozomální úrovni na základě molekulárně genetických principů

Klinická genetika = neboli lékařská genetika jako samostatný medicínský obor

- aplikuje získané poznatky do současné medicínské praxe.
- obor preventivně a diagnosticky zaměřený
- do budoucnosti se dá očekávat, že přinese i léčebné možnosti

.....imunogenetika, onkogenetika, populační genetika, genetika rostlin (bakterií, virů...), evoluční genetika

Buňka - základní stavební a funkční jednotka organismu

Jedinec= živá soustava, která je schopná vykonávat všechny biologické funkce a je schopná samostatného života

Geneticky příbuzní jedinci se sdružují **v populaci**.

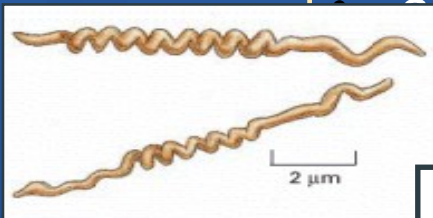
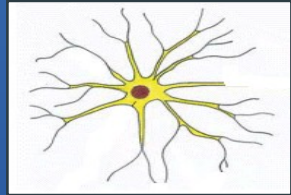
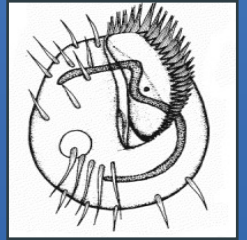
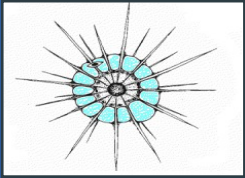
Soubor geneticky příbuzných populací tvoří **druh**.

U pohlavně množících se organismů je společnou vlastností populací tvořících druh jejich schopnost křížit se a vytvářet plodné potomstvo.

Znaky živého organismu

- možnost růstu, diferenciaci a reprodukce
- získávání energie z živin pro své životní potřeby
- aktivní udržování vnitřní uspořádanosti
- aktivní reakce na změny vnějších podmínek

Všechny tyto životní projevy se realizují primárně na úrovni buněk

